

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den

Antverpiæ, M. DC. XLV.

Resp. III. De testamento à notario, testatore, & testibus signato quidem;
sed in quo nec signationis, nec interrogationis, an scribere possent, est
mentio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

Impuberem. D. de falsis. & C. tot. iii. de his qui sibi adscribit. quippe censetur commodum illud sibi adscripsisse, quod minus est in summâ adscriptâ, quàm esset in vera filiali portione: & omne hîc commodum consideratur. *d. l. Impuberem. §. adimendo. §. si testamentarius. in verb. quoniam nullum ipsius commodum est.* ideoque filij tanquam præteriti, seu quibus nihil relictum est, dum summa sic scripta pro non scripta habetur, irritum faciunt testamentum. *Insti. de exhered. lib. in princip.* Neque hæc ad solemnia tantum faciunt testamenti; quia & in milite obtinent scribente testamentum commilitonis. *l. quod adhibuitus. C. de his qui sibi adscribit. vt etiam apud nos obtinere debeant, etsi per mores nobis, vt militibus, remissa sint solemnitates.* quod & in notario & parcho adhuc memorat edictum anni 1611. art. 12. Quin & S. C. cum Libonianum seu Claudian. non tantum nullitatem, sed & poenam irrogat. *d. l. Diuus. & ignorantem etiam tenet. l. 2. 3. 4. 5. C. de his qui sibi adscribit.* imo & in causa, vbi de veritate non dubitatur. quia etsi causa impulsua legis cessat, non mox cessat lex. etsi adhuc pater subscripserit. *d. l. Diuus. §. plane. cum seqq.*

Et verò an scribenti tantum obfit sua culpa, an etiam cohæredicum scribente vniuersaliter instituto quæri potest: & deciditur in *d. l. filius. §. sequens. D. de falsis.*

Eadem controuersia mouetur quando nõ quidem quis sibi scripsit, sed vel notario tantum dictauit. vt apud Pecquium de *testam. coniungum lib. 3. c. 10.* videre est ex contentione Molinæ *ibid.* cuius rigor rei gestæ primordium spectat; benignior sententia inchoat rem ab interuentu notarij. Ita tamen vt ille mentem ipsius testatoris diligenter excipiat. *Idem Pecq. eod. l. 1. c. 17. Charon. Resp. l. 5. v. 46. Busius. ad l. 21. D. Qui testam. fac. adeo vt sicut nec sufficiat subscriptio testatoris*

generalis, cum quis sibi quid adscripsit, sed requiritur vt dicat illa se iubente ita esse scripta, & à se recognita: *d. l. Diuus. §. plane.* sic & necessarium contendatur specialiter scriberet testatorem ita ex mente sua ab alio dictata esse Notario, & à se recognita.

RESPONSVM III.

De testamento à notario testatore & testibus signato quidem, sed in quo necessitationis, nec interrogationis, an scribere possent, est mentio.

I Vbet edictum anni 1611. testamenta subscribi per testatorem & duos testes, si quidem scribere possint: super quo à Notario, parcho, seu vice-parcho interrogabuntur: qui tenebuntur in vno alteroue casu eius facere mentionem in suis instrumentis. ex quibus verbis ortum est dubium, an Notarius teneatur mentionem facere suæ interrogationis, an tantum scientiæ, potentiæ, aut ignorantia scriptoris testatoris, & testium: item an expresso in casum scientiæ & potentiæ huius mentionem facere; an dicere testatorem & testes secum subscripsisse?

Et sanior sensus videtur interrogationis mentionem non esse faciendam; quando dicit declarasse testatorem se nescire scribere, quippe ea declaratio præsupponit factam esse interrogationem. *argu. mento §. si scriptum. Inst. de stipul. iterum* satis esse videtur si scripserit testatorem & testes secum subscripsisse: quod actus ipse id satis inferat: & rationi, finique legis satisfaciatur. & Concilium priuatum validum esse testamentum respondit ad relationem Senatus Andomarenfis 28. Iulij. 1621. & Concilij Arthesien. 12. Nouemb. 1628.

X.
Quando ex actis inferitur præcelsisse interrogationem iuris ill.

K 2 Facit

17. Quod si notario tantum quis sibi dictauerit adscribendum?

Facit ad hæc quod edictum mentionem fieri velit in vno atque altero casu, scilicet quod scribere sciant aut nesciant; subscripserint, nam interrogationi faciendæ non tribuit duos casus: sed præcisè vult illam fieri, quamquam non certa forma verborum, dummodo effectus habeatur: ideoque non opus est præcisè interrogare expressè, sed si dixerit; *placetne subscribere?* & accepto calamo subscripserint, implicite satis interrogatum: rationi, & fini, legis erit satisfactum. nec in testamento illo Audomarensi alia fuit interrogationis mentio, & in edicto quod pridem in Gallia latum est, interpellatio huiusmodi tantum requiritur.

Vt autem in vno atque altero casu scientiæ vel ignorantie, potentie, vel impotentie mentio fiat, vel expressa vel qualiter diximus implicita; finis edicti, dubij scilicet, aut falsi vitandi causa, admodum facit, quippe, quamvis testator & testes subscripserint re ipsa; notarius tamen aut parochus subscripsisse eos non adiunxerit; & testes forte postea corrupti subscriptiones aut subsignationes suas negauerint; notarius aut testes obiuerint: hæredes se non agnoscere testium signaturas bona vel mala fide dixerint, non erit obtentus finis vitandi dubij, aut falsi. ideoque omnino dicendum est expressam aut implicitam, vt diximus, mentionem esse faciendam tam quoad testes: quam testatorem, nam edictum coniuncta, & plurali locutione omnes videtur comprehendere.

Cum ergo in hac causa mortuo notario in protocollo non inueniatur facta mentio huiusmodi interrogationis, nisi quoad testatorem; quod ob impotentiam, & cæcitatem scribere nequiverit: de testibus autem ne quidem additum sit à notario, quod secum subscripserint: quamvis eorum nomina subscripta inueniantur: ne-

que supposititia habeantur: forma tamen seruata non est: neque finis per illam obtentus: sed accidit per casum ignorantie, & probitatis hæredum, adeoque id obtinetur quod ab eodem Concilio responsum retulimus super omissione notarij in iur. Pont. Nou. anal. de v. flam. n. 20.

Accedit quod codicilli, de quibus quaestio, conditi sint à testatore cæca: in cæcis autem Iustinianus in l. hac consulti. C. qui testam. facere poss. præter communes solennitates exigit, tabularium: aut, si deest, octauum testem: vt quantumuis moribus nostris aut in edicto id disertè non exprimitur: tamen videri possit huiusmodi casum nota speciali indigere. qualia si non sint expressa censentur omitti. l. item. §. ait. D. De iniur. casus autem omissus dispositioni iuris relictus. l. si extran. D. de condit. ob cas. l. si cum dotem. D. sol. mat. l. commoda. §. me. D. de lib. & postib. adeoque Princeps intra iuris communis cancellos edictum suum voluisse continere. DD. ad l. hæredes mei D. ad Prob. Bald. ad l. fidei commissum D. de leg. 3. l. aspa ad d. l. commoda. Adiciat. reg. 3. præsumpt. c. 12. aut saltem accuratè admodum atque eximie consuetudinarias & edictales sollemnitates seruari.

Sed obiecta est Adrici exceptio, quod codicillos ratificauerit, iuxta illorum tenorem hæreditatem diuidendo, quotam suam recipiendo, & ex illa partes, seu reditus vendendo, coram magistratu cum tutore extraneo, vt moris est, & aduocato suo:

Sed quoniã iuris ignorantia nemini, vt iuris sui iacturam faciat, obesse solet; & hæc, quam diximus, nullitas iam tunc ante in quaestione non venerit, subintrat hæc conuersionis, an per aliquos actus quis censetur id ratificare, cuius nullitatem ignorat? quam latè tractat Sanchez & authores ab eo citati de mat. l. 2. disp. 20. & verius sanè est non

2.
Dum finis
edicti ob-
tinetur.

non ratificari id, cuius nullitas ignoratur. *c. 2. & c. fin. X. de cong. serm.* quoniam nihil est tam consensui contrarium, quam error. *l. si per errorem. D. de iurisdic. omni. iud.* pro errante aut ignorante etiam ille habetur, qui titubatur, dubitatur. *l. vlt. de condit. indeb.* ut quamvis levis mentio iniecta fuisset huiusmodi difficultatis; per alios tamen actus non facile etiam titubans tacite censendus sit ratificasse. *per ea quae Sanchez ubi sup. late tradit.*

Ceterum quoniam factus hic est haeres ab intestato sibi notam esse defuncti voluntatem; sed obiecit eam legalibus solemnitatibus non esse conformem, obiectus est *§. fin. Inst. de fideicom. hered.* sed is loquitur in eo qui prius voluntatem negavit: non si ab initio factus sit, & super defectu solemnitatum exceperit. *Myning. Smeichduin. alijque ibid.*

RESPONSVM II.

Siquis aliquem testari prohibuerit an hodie poena legales obtineant.

In Romano multi sunt casus, in quibus fisco applicantur, quae indignis auferuntur. *D. & C. de his quae indignis. & specialiter D. & C. si quis aliquem testari prohibuerit, vel coegerit:* quaesitum est, an huiusmodi leges per mores nostros receptae sint?

Et quidem Bugnion. *de lois abrogées. l. 2. sec. 27. moribus,* inquit, Galliae nullo fere casu quod auferatur ut indignis fisco defertur. idem tradit *l. 4. lem. 38. & late Christinus vol. 1. decis. 200. n. 17. & multis seqq. ubi citat auctores omnino multos, & singularim Malinaum ad Consuet. Paris. tit. 1. §. 8. gloss. 3. n. 9. in hoc regno,* inquit, nec ex illo titulo *D. & C. de his quibus ut indignis, nec ex titulo, si quis*

aliquem testari prohibuerit quicquam ad fisco de uoluitur, ac denique n. 26. certum est hanc opinionem ubique, inquit, vsu & praxi esse receptam, ac proinde ab ea in consulendo & iudicando esse receptandum, passim enim omnes indigni pro incapacibus & pro non scriptis habentur. quod in fratri. cida late deducit An. Rob. rer. indicat. l. 3. c. 7. asseritque Christinus & in his ditionibus eam sententiam esse receptam iudicio antiquissimorum praedictorum Consiliariorum, & aduocatorum, eandemque iterum sequitur vol. 4. tit. de his quibus ut indignis n. 5. & seqq. citatque rursus plures auctores, quos etiam secutus sum in not. Iur. Belg. tit. de iur. fisco. vers. per. quorum ea ratio dari potest, quod haec ditiones Belgicae sint consuetudinariae. ut deduximus in Iur. pont. nou. anal. de cons. n. 11. & alius in Hiatus. l. 1. c. 3. & singularim Brabantia. ut patet ex legibus Ioannis Ducis an. 1312. ut mirum non sit apices illos iuris Romani, subtilemque distinctionem inter incapaces & indignos, ut illis tanquam non scriptis ad agnatos deuoluatur successio; ab his tanquam qui successerint id auferat Fisco, quo digni non sunt; per consuetudines non esse receptam: sed benigna eas simplicitate indistincte fauere agnatis, ut penes haeredes proximiores maneat, quod alteri auferendum est. quemadmodum eadem consuetudines omnes subtilitates iuris scripti in condendis testamentis reiecerunt; sola notarij & duorum testium praesentia contenta. adeoque partim testamentum, partim intestatum decedere permittunt. quod Romanae leges foli militi permittebant, & bellicosus ille populus, in quo nemo olim non militabat, si necessitas ingrueret, ut liquet etiam ex dictis legibus Ioannis Ducis, ad omnes transtulit. & quidem aliqua consuetudines adeo fauent consanguineis, ut vsum testamenti quaedam non permittant omnino; quaedam

^{2.} In patria hac consuetudinaria.
^{3.} Quae in vltimis voluntatibus respicit veteres subtilitates.
^{4.} Fauet cognatis, excluso fisco.

